Valvira
Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto

Dnro V/5126/2019

4.2.2019

Sosiaali- ja terveysvaliokunta

Lausuntopyyntönne 30.1.2019, KAA 4/2018

Lausunto kansalaisaloitteen KAA 4/2018 johdosta

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta on pyytänyt muun ohella Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston (Valvira) asiantuntijalausuntoa kansalaisaloitteen KAA 4/2018 johdosta. Aloitteessa on vaadittu, että tapaturmavakuutuslain 41 d §:ää (545/2004) muutettaisiin siten, että vakuutus- tai eläkelaitoksessa asian arviointiin osallistuvan lääkärin tulisi ”merkitä kannanottonsa” korvausasiassa noudattaen terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain 23 §:ssä säädettyjä lääkintölaillisia todistuksia ja lausuntoja koskevia muotovaatimuksia. Vaatimusta on perusteltu sillä, että etuus/korvausasioissa vakuutus- tai eläkelaitoksissa käsittelyyn osallistuneet lääkärit eivät nykylainsäädännön vallitessa kantaisi vastaavaa vastuuta lausunnoistaan kuin lääkärit heidän antaessaan lääkintölaillisia todistuksia ja lausuntoja. Kansalaisaloitteessa on esitetty myös käsitys siitä, että vakuutusyhtiöiden ja eläkelaitosten lääkärillä olisi jonkinlainen ”erivapaus”, mikä lisää epäluuloja järjestelmää kohtaan, vähentäisi vakuutuspäätösten uskottavuutta ja asettaisi lääkärit eri asemaan.

Valviran lausunto

Valvira toteaa, että terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain 23 §:n 1 momentin mukaan laillistetun lääkärin ja hammaslääkärin on, antaessaan lääkintölaillisia todistuksia ja lausuntoja sekä muita todistuksia, jotka on tarkoitettu esitettäväksi tuomioistuimelle tai muulle julkiselle viranomaiselle, vahvistettava ne sanoilla ”minkä kunniani ja omantuntoni kautta vakuutan”. Siten vahvistettu todistus tai lausunto on pätevä ilman valallista vahvistusta, jollei tuomioistuin tai viranomainen erityisistä syistä määrää, että se on vahvistettava suullisella vakuutuksella. Säännös on tarkoitettu koskemaan tilanteita, joissa lääkäri toimii ulkopuolisen todistajan tai asiantuntijan asemassa tuomioistuimessa ja muussa julkisessa viranomaisessa ja joissa annettava todistus tai lausunto perustuu lääkärin omaan havainnointiin potilaasta. Säännöstä ei ole tarkoitettu koskemaan tilannetta, joissa lääkäri on palvelussuhteessa tai tähän rinnastettavassa suhteessa tuomioistuimeen, viranomaiseen tai viranomaiseen rinnastettavaan toimijaan ja joissa hän osallistuu asioiden ratkaisemiseen.

Vakuutuslaitoksen asiantuntijalääkärit laativat asiantuntijalääkäriarvioita osana etuuspäätösten valmistelua. Kyse ei ole terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain 23 §:ssä tarkoitetun lääkintölaillisen todistuksen tai lausunnon laatimisesta. Kuten sosiaali- ja terveysvaliokuntakin totesi

kirjaamo@valvira.fi Puhelin 0295 209 111 www.valvira.fi

PL 210, 00281 Helsinki
Mannerheimintie 103b, 00280 Helsinki Koskenranta 3, 96100 Rovaniemi
Faksi 0295 209 700 Faksi 0295 209 704

mietinnössään (StVM 11/2004vp), eläkelaitoksen palveluksessa oleva lääkäri osallistuu päätöksen valmisteluun yhtenä asiantuntijana juristien, eläkkeenlaskijoiden ja muiden eläkelaitoksen asiantuntijoiden kanssa. Näin ollen lääkärit osallistuvat eläkelaitoksissa päätösten valmisteluun samalla vastuulla kuin muutkin etuuskäsittelyyn osallistuvat henkilöt. Asiantuntijalääkäreiden arviot käsitellään sekä vakuutuslaitoksissa että muutoksenhakuasteissa osana hakijan etuuden kokonaisharkintaa. Todettakoon, että valiokunta on puheena olevassa mietinnössä painottanut, että eläkeyhtiön lääkäri osallistuu päätösten valmisteluun lääkärikoulutuksensa ja ammatillisen osaamisensa perusteella. Valiokunnan mukaan, vaikka lääkäri ei esitä kannanottojaan ammattihenkilölaissa säädettyjä muotovaatimuksia noudattaen, se ei merkitse sitä, etteikö kannanottoja tule laatia sitä asianmukaisuutta ja huolellisuutta noudattaen, jota lääkärin ammattia harjoitettaessa noudatetaan. Lisäksi valiokunta on todennut, että vakuutusyhtiön asiantuntijalääkäri esittää eläkeasioiden ja muiden asioiden ratkaisemiseen liittyvät arvionsa nimenomaan lääkärin ominaisuudessa ja vastaa antamistaan arvioista ammatinharjoittamisvastuunsa perusteella.

Todettakoon, että Valvira ja aluehallintovirastot ovat eduskunnan oikeusasiamiehen 30.12.2014 antaman päätöksen (Dnro 1836/2/10) jälkeen katsoneet, että niiden toimivalta ulottuu oikeusasiamiehen linjaamalla tavalla myös vakuutusasioissa asiantuntijalääkäreiden toimintaan. Valviraan saapuvat asiantuntijalääkäreiden toimintaa koskevat kantelut siirretään pääsääntöisesti aluehallintovirastojen ja Valviran välisen työnjaon perusteella aluehallintoviraston käsiteltäväksi. Valvonta kohdistuu näissä tapauksissa menettelylliseen asianmukaisuuteen ja lausunnon sisältöön voidaan puuttua vain, jos siinä on lääketieteellisesti jotain selkeästi havaittavaa epäasianmukaisuutta.

Kun otetaan huomioon edellä todetut seikat, Valvira ei pidä valvontaviranomaisen näkökulmasta perusteltuna ulottaa terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain 23 §:n säännös koskemaan puheena olevan kansalaisaloitteen tarkoittamia tilanteita. Kuten edeltä käy ilmi, vakuutus- ja eläkelaitosten lääkärit ovat jo vallitsevan lainsäädännön perusteella velvollisia noudattamaan terveydenhuollon ammattihenkilöistä annettua lakia harjoittaessaan ammattiaan (kuten arvioidessaan lääkärin ominaisuudessa yksittäisen potilaan terveydentilaa ja sen perusteella hänen oikeuttaan saada sosiaalietuutta) ja esimerkiksi sen 15 §:ssä säädettyjä ammattieettisiä velvollisuuksia. Kansalaisaloitteessa esitetyllä muutoksella ei ole merkitystä myöskään siihen, miten valvontaviranomainen arvioi lääkärin ammatinharjoittamisen asianmukaisuutta.

Ratkaistu: 04.02.2019
Ratkaisija: Henriksson Markus
Virka-asema: Ylijohtaja
Esittelijät:
Liukkonen Kirsi, Ryhmäpäällikkö, esittelijäneuvos

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asiankäsittelyjärjestelmässä.
Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.